

Les flors i els arbustos que creixien en els camps que envoltaven els pobles i les ciutats eren els materials que els catifaires utilitzaven, per la facilitat de proveir-se'n, quan van començar a fer catifes per la festivitat del Corpus. Després, dependent de la disponibilitat d'altres materials naturals, també dins del territori mateix, com la sorra, les serradures, la sal o altres vegetals, es va anar introduint més varietat i, actualment, amb enginy i per la necessitat de buscar alternatives en moments de poca producció floral o per l'elevat preu d'aquests materials, i també per vigilar per la sostenibilitat de la tradició, s'hi han incorporat materials nous; això sí, sempre naturals.

Fem una mirada enrere, als anys dels quals es conserven la memòria col·lectiva i les traces escrites o les imatges d'aquelles catifes que movien tot el poble a col·laborar.

Tot començava uns quants dies abans de Corpus. A la majoria de pobles de Catalunya, grups de voluntaris, homes, dones, joves i

L'Onze de Setembre de 2021 al Palau de la Generalitat. Catifa de 8 x 8 m amb clavells, flor seca, vegetals tenyits, lleties, encenalls, serradures, pols de marbre i verd.

FLORES I MATERIALES NATURALS PER A LES CATIFES

CATIFES de FLORS

nens, s'enfilaven primer en tractors, més endavant en cotxes, per anar a buscar la gines-ta i altres flors, i fulles i branques, al bosc o als camps propers. Per a tothom era una jornada especial, una festa. Es buscaven les mates més florides, i en alguns llocs allà mateix es desfullaven les flors mentre s'explicaven històries, sorgien les rialles i els més petits aprenien de pares i avis com aprofitar al màxim la flor. El bon humor i el caràcter festiu d'aquells dies queda encara en el record d'alguns catifaires. Després, aquestes flors s'escampaven per terra en algun tancat humit i fresc per mantenir-les bé fins al moment de fer la catifa. Sempre hi havia algú que les anava humitejant perquè no es torressin negres o es pansissin.

Les primeres catifes eren més senzilles perquè la varietat de materials disponibles era més reduïda: ja hem esmentat el clavell, la gines-ta i alguna rosa; també el xiprer perfumat, tallat petit per fer el verd dels dibuixos, i en alguns casos excepcionals, les fulles d'eucaliptus, o de paper, com expliquen algunes cròniques de la Garriga.

Avui, tret de comptades excepcions, les flors ja no es cullen als boscos o als camps propers. Amb el pas del temps ha anat variant l'ús de materials. Tot i mantenint la importància de les flors, la disminució del

De les flors s'aprofita tot: les tiges, les fulles i els pè-tals. La flor s'usa sencera, desfullada i també tenyi-da.

Els colors groc i vermell són presents en nombroses catifes. Són els colors de la senyera i els trobem en moltes flors: roses, clavells, crisantems i gerberes, entre altres.

conreu d'aquestes a les zones properes als indrets on es fa la festa i també el preu elevat de moltes varietats, ha fet que s'hagin anat incorporant nous materials, però sempre materials naturals. Entre les flors fresques que veiem en moltes catifes catalanes, hi trobem els clavells, les roses, les hortènsi-

es, la flor de l'acàcia, els iris, les gerberes, els crisantems i les dàlies. De la majoria, també se n'utilitzen les tiges, el calze i les fulles. Destaca en la tradició catalana la tècnica de la col·locació de la flor sencera, que es manté a la Garriga i a Sitges i que comporta un tipus de disseny especial. La flor sencera,

que llueix de manera espectacular, té com a limitació que fa més difícil, per no dir impossible, la definició del dibuix, que s'obté fàcilment si s'usen serradures o sal. Però l'habilitat i la perícia dels autors de la catifa, primer en preparar el disseny, i després en el moment de posar amb molta manya les flors, fan que l'efecte final de l'obra sigui admirable.

Quant als materials naturals, avui a les catifes hi podem trobar terres, sorres, pel·lofes d'arròs, turba, gespa, escorça de suro o suro tenyit. També entre els materials complementaris n'hi ha de tan curiosos com les lleties tenyides i altres llegums, les pipes gegants de gira-sol, la palla tallada, sal de diferents gruixos, pols de marbre de diferents colors, sorra fina, closques triturades, el marro del cafè, serradures tenyides i terra de gat.

Segons el disseny de la catifa, cada colla utilitza diferents materials que es distingeixen pel color: marró, verd i colors vius. Els dos primers donen profunditat. El color marró es fa amb podrit de castanyer o closques de pinyons, mentre que els colors més vius, que proporcionen una certa singularitat a la composició i més lluminositat, s'obtenen amb els clavells, que són els que ofereixen més tons de colors, les roses i la ginesta. Avui els materials que s'inclouen a les catifes són molt variats, segons el dis-

Per perfilar el dibuix, els catifaires d'Arbúcies són especialment hàbils treballant el podrit de castanyer.

Altres materials són: terres, pellofa d'arròs, torba, gespa, suro, llegums, llavors de gira-sol, palla, sal, pols de marbre, closques triturades, marro del cafè, carbonat càlcic, encenalls i serradures tenyides.

seny del dibuix i el resultat estètic que es busca. Moltes vegades les flors no són el material més adient per fer una catifa, atès que són fràgils i lleugeres i el vent se les emporta fàcilment.

La preparació prèvia dels materials

Ja hem assenyalat que només en algunes poblacions els materials es cullen al camp; la majoria es compren a productors locals o són d'importació. Però el que no ha canviat gens és l'ambient que es comparteix en el primer acte comunitari que té lloc abans de fer la catifa: la preparació dels materials.

Les flors, siguin les que siguin, s'han de preparar, perquè hi ha catifes que es fan amb la flor sencera, altres amb la flor tallada, de mida més gran o més petita, també amb flor assecada, i s'han de tenyir els encenalls, la sorra i la sal, i obtenir tiges més llargues o més curtes. Això comporta hores de feina, asseguts en rotllana, homes, dones i joves, que amb paciència i encert preparen cada material per ser usat en la confecció de la catifa. Aquest és un moment de companyonia que encara es manté amb el mateix esperit dels primers catifaires. Perquè mai són suficients les mans que amb agilitat i paciència preparen tots els materials per al moment culminant de la creació de la catifa. Però no

FLORS I MATERIALS NATURALS PER A LES CATIFES

deixem que només ens vinguin al cap les imatges dels voluntaris, asseguts en rotllana, tallant la flor. També hi ha altres catifaires que passen un munt d'hores per aconseguir donar una tonalitat daurada o platejada a les lleties, que, quan es col·loquen en el seu lloc a la catifa, brillen com si fossin llavors d'or. I els que tenyeixen la sal, la sorra i les serradures per tenir diferents colors, procés que amb molt d'enginy avui fan amb una formigonera petita, posant-hi molta paciència, mentre el material, barrejat amb els tints, va agafant la tonalitat desitjada.

Així mateix, cal destacar la tasca, de la qual els catifaires d'Arbúcies són els mestres, de treballar amb enginy i molta paciència amb el podrit de castanyer per fer els millors perfilats de Catalunya.

Els catifaires catalans han innovat en dues coses essencials: d'una banda, el descobriment de materials, sempre naturals, que ofereixen unes textures que permeten abordar unes catifes diferents i sorprenents, i també han potenciat els artistes locals per fer unes figures determinades. D'altra banda, han fet innovacions pel que fa als dissenys i les tècniques que fan servir per fer les catifes. D'aquest aspecte, en parlarem al capítol següent.

Els llegums són assequibles i ofereixen bons resultats. Les lleties, tenyides de daurat o platejat, donen una brillantor d'or i plata.

A l'estiu de l'any 2022, tretze catifes van compondre un espectacle de gran bellesa i qualitat artística al passeig del Mar de Salou. Més de cent cinquanta catifaïres de set països van crear unes obres d'art úniques, com a acte de cloenda del Simposi internacional sobre Patrimoni Cultural Immateral organitzat per la Federació Catalana.